
Ружа Јеличић¹
Техничка школа „Иван Сарић“, Суботица

Стручни рад
Методичка теорија и пракса, број 1/2021
УДК: 37.015:159.922.7
стр. 93–98

СВАКИ УЧЕНИК ЈЕ МАЛИ ПРИНЦ КОЈИ ТРАГА ЗА СВОЈОМ ПЛАНЕТОМ

Резиме: Многи ученици у складу са наметнутом културом и под утицајем окружења одрекли су се своје праве природе. У таквом умањеном капацитету почели су да живе из ограничења, недостатака и непотпуности. Аутентичан ученик веран је својој природи. Иако је активан у свом окружењу, не мари превише за све што се око њега догађа. Не робује правилима и императивима који му се намећу. Не брину га превише мишљења других. Племенитост, доброта и љубав његови су постулати деловања. Сваки задатак обавља предано и озбиљно, а истовремено се игра.

Кључне речи: ученик, наставник, настава, Мали Принц.

УМЕСТО УВОДА

Мој црџеж број 1 изгледао је овако:

Показивао сам своје ремек-дело одраслим особама и питао их да ли се њима мој црџежа.

Оне су ми одговориле: Зашто бисмо се њима једној шешира?

Мој црџеж није представљао шешир. Он је представљао змијског цара који је прогутало слона. Нацртао сам тада змијског цара изнутира, како би одрасле особе могле да схвате. Њима су увек пошредна објашњења.

¹ ruzajelicic12@gmail.com

Мој цртеж 2 изгледао је овако:

Одрасли су ми саветовали да се оставим цртања змијског цара сиоља или изнујра и да се позабавим географијом, историјом, рачуном и грамафиком. И тако сам у шестој години најустој сјајну сликарску будућност. Био сам обесхрабрен неуспехом свој цртежа број 1 и број 2. **Одрасле особе никада ништа не схватају саме, а децу замера да им стално дају објашњења** (Sent-Egziperi, 2019, стр.7–8).

ОД СВАКОГ ТРЕБА ТРАЖИТИ САМО ОНО ШТО МОЖЕ ДАТИ

Шта ће постати од ученика који стално доживљава забране да истражује, поставља питања и изнесе своје мишљење, који треба увек да буде нечујан и миран и који никада не сме да изазове нечију љутњу, који стално мора да буба и памти обавезно градиво, од ученика којем се стално говори шта треба да ради а шта да избегава? Ученици су одувек били радознали. Они желе да откривају свет. Ниједан ученик не престаје сам од себе да истражује, да поставља питања и да има жеђ према знању. Наведене особине се губе када наставници реагују нервозно, када желе нешто друго да раде или зато што немају времена. Радост учења и откривања се губи и када у околини ученика увек постоји неко ко све боље зна, ко стално обесхрабрује и пожурује (Polk Lilard, 2015).

Ученици се у најкраћем року прилагођавају ономе што се од њих тражи у школи и друштву, али нису научени да савладају сложене проблеме који искрсавају, не знају како да се понашају у сложеним и непредвиђеним ситуацијама (Montesori, 2006). Они су прилагођени на шаблон у коме је све јасно унапред назначено, али нису спремни да се дубље унесу у суштину. У ученицима треба пробудити истинску жељу да развију своје таленте, спремност да сигурно закораче у живот и траже нова решења. Ученик треба да буде оно што јесте, да буде свестан својих способности и талената, да буде отворен за сарадњу, напредак и развој, да ступа у контакте и негује односе са другим људима, да повезује и примењује добијене информације (Montesori, 2016). Код ученика треба развијати креативност, оригинално мишљење и социјалне компетенције, полет и нове перспективе, жељу за радом и вољу да се после пораза не повуку са бојног поља (Hauzer & Hiter, 2015).

Настава треба да буде више од лова на добре оцене. Ученици могу да постигну више од добијања добрих оцена. Ученици се често потцењују јер се сва њихова тежња, напори и воља гледају кроз призму добрих оцена у школи. Наставници све више приступају ученицима као да су њихови менаџери или тренери. На тај начин се формира став да су ученици несавршени и непотпуни, неспособни да одлуче шта желе и чему теже (Hauzer & Hiter, 2015). Да би ученици могли да развију своје потенцијале, наставник би требао да им се приближи без унапред створених предрасуда и намера. Наставници и ученици треба да уче једни од других, да зајед-

но откривају свет, да успостављају коректне односе и комуникацију (Polk Lilard, 2015). Ученици непрекидно траже потврду да је добро оно што чине. На тај начин се охрабрују да направе следећи корак, да сачувају своју жељу за открићем и стварањем, да притом постану све слободнији индивидуалци (Мајер-Хаузер, 2012).

Шта је оптимално васпитање и образовање, зависи од тога шта родитељи, васпитачи и наставници сматрају битним. Акценат се ставља само на оно што ауторитативне особе сматрају занимљивим. Они одређују шта јесте, а шта није вредно (Polk Lilard, 2015). Ученици се на тај начин све више ограничавају и обесхрабрују, губе вољу за новим открићима и имају све мање самопоуздања и вере у себе. Само малобројни успевају да сачувају истраживачки дух и отвореност. Такви ученици се обично етикетирају као *најорни*, *својејлави*, *иврдојлави* и *дрски*. Људски мозак није створен за учење напамет, већ за решавање проблема (Хаузер & Нитер, 2015). Због тога су ученици окренути новим изазовима. Они се радују када добију прилику да учествују у нечем важном, да преузму одговорност и реше неки проблем.

Савремени наставни процес би требао да представља модел *јојаве сврхе* који омогућава прогресивни контекст у оквиру ког ученик може доживети себе и донети одговарајуће изборе (Polk Lilard, 2015). Савремени наставни процес би требао да пружа здраву, енергетску и животну афирмишућу силу како за ученика тако и за наставника. Савремени наставник би требао да покуша да одговори на питања: *Шта јокушава да исцелива кроз јошешкоће са којима се ученик суочава? Који јошеницијални развој се крије у њима? Који сјаири образаца јонашања умире да би насцало нешито ново?* Наведена питања омогућавају да се креативан потенцијал у проблему актуализује. Плодови савремене наставе требају да буду психички здрави ученици који су способни да добро функционишу у реалном животу и који теже што већем испуњењу и дубљем идентитету (Montesori, 2016).

Савремени наставни процес можемо упоредити са Дантеовом *Божанственом комедијом*: 1) силазак у пакао – што представља психодинамску фазу силаска у дубље несвесно код ученика; 2) путовање кроз чистиштиште – што се односи на рад са учениковом егзистенцијалном реалношћу; 3) одлазак у рај – што симболизује истраживање трансперсоналних димензија ученикове психе (Assagioli, 1991; 1994). Утицај наставе је мултидимензионалан. Снажно утиче на самосвесност и самоафирмацију; одређује опажање стварности; боји најдубље ставове и вредности. Неуронски елементи ученика се морају довести у свесно и трансформисати на најбољи могући начин. Основи задатак савременог ученика је постизање високог нивоа самоспознаје и способности кретања кроз сопствени унутрашњи свет (Ferrucci, 1990).

САМО ДЕЦА ЗНАЈУ ШТА ТРАЖЕ

Ученици најбоље уче када сами процене шта ће научити (Мајер-Хаузер, 2012). Као и сваки истраживач уживају у својој радозналости, кроз анализу и синтезу упознају свет, кроз покушаје и погрешке решавају проблеме (Montesori, 2006). Код сваког ученика поверење се мора изградити на три равни (Хаузер&Нитер, 2015): 1) као поверење у сопствене могућности и спо-

собност савладавања проблема; 2) као поверење у могућност колективне решивости тешких ситуација; 3) као поверење да је школа безбедно место у којем влада толеранција, љубав и асертивност. Ученици код којих су угрожене стваралачке могућности и поверење, престају да се занимају за свет. Више не желе да га откривају, нити да га мењају. Ученика можемо упоредити са најнежнијом биљком. Ако је пажљиво негујемо, она ће расти и јачати; али ако се о њој не води рачуна, она ће све више копнети и на крају увенути (Hauzer & Hiter, 2015). Поверење у себе и друге представља најважнији извор за превазилажење несигурности и страха. Ученици морају добити прилику да се сами боре са изазовима, да сами налазе решења и излаз из тешких ситуација (Majer – Hauzer, 2012).

Сваки ученик је на себи својствен начин надарен. Свој пут кроз живот он/она започиње мноштвом могућности. Задатак образовања и васпитања састоји се из тога да сваком ученику пружи свет у коме ће он/она са радошћу стицати знање, откривати, истраживати и учити нове ствари (Hauzer&Hiter, 2015). Тада ученик неће изгубити урођени жар откривања и обликовања, неће изгубити отвореност, способност да воли и да буде вољен. Зато ученике треба прихватити онаквим какви јесу и спречити да на путу који сами изаберу не залутају или не западну у неку опасност (Majer-Hauzer, 2012). Римски филозоф Сенека је рекао да ономе ко не зна у коју луку треба да доведе свој брод ниједан ветар не може да помогне. Ученици не уче за школу, наставнике и родитеље. Они уче за живот. Наставници често постављају императиве да ученици морају да буду најбољи у неком предмету. Нико се при томе не пита да ли су ученици истински научили оно што им је презентовано. Тако се губи свако уживање у учењу. Захтев да се оствари наметнуту успех уништава и квари истинску креативност, вољу и радост са којом сваки ученик долази на свет (Montesori, 2016).

Ученици који се не усуђују да кажу шта мисле и који раде само оно што наставници сматрају исправним потискују сопствену вољу, сопствено мишљење и постају овисни од мишљења и процена других (Hauzer & Hiter, 2015). Храбри ученици на такве ситуације реагују пркосом, отпором и одбијају да се покоре. То многе наставнике чини беспомоћним и онда они покушавају да спроведу своје императиве повећавајући притисак на ученике. Сваки ученик је јединствено и непоновљиво биће (Montesori, 2016). Још је давно немачки писац Херман Хесе (2015, стр. 200) у својој књизи *Срећан је ко уме да воли* написао: „Срећа је увек била тамо где је неко умео да воли и живео за своја осећања; ако их је неговао, ако их није газео и потискивао, она су му доносила задовољство. Лепота не пружа радост ономе ко је поседује, већ оном ко уме да је воли и да јој се диви.“ Када би сваки ученик стекао искуство да је јединствен и непоновљив, да га околина воли управо таквог какав јесте, онда се настава не би претварала у огорчену утакмицу ко ће бити најбољи. Сваки би ученик био задовољан собом, са радошћу би учио и развијао свој поглед на свет (Montesori, 2016).

У животу се стално суочавамо са ситуацијом да јаки одређују правила игре и да је најважнија ствар да по сваку цену постанемо први. Окружење одређује наша схватања и поглед на свет (Hauzer & Hiter, 2015). Стално морамо бити бољи, успешнији, лепо, витки, савршени. У школи као и у животу се ретко тражи од ученика да развију способности за унапређење и не-

говање међуљудских односа. Тражи се да буду бољи од других, да противнике избаце из игре, да ученик ученику буде вук. Међутим, ученици су саосећајна бића. Они све запажају. Они тачно запажају шта је за њихове наставнике важно, шта их одушевљава, шта забрињава и љути, шта хоће да сакрију, шта их чини срећним и задовољним (Montesori, 2006) Ученици од својих наставника не преузимају само спољашње понашање него и ставове према животу и начин мишљења. Ако наставник створи утисак да је сасвим у реду да се други људи обезвређују и да је у животу најбитније да постанете моћни и не водите рачуна о другима, онда ће се и ученици тако понашати. Ученици који се толико труде да испуне очекивања других на крају изгубе себе, више не знају ко су и шта је њихов смисао живљења (Hauzer&Hiter, 2015).

ЗАКЉУЧАК

Ученике можемо упоредити са путницима који стално истражују нове ствари и који настоје да разумеју непознате симболе око себе. Наставници су водичи овим путницима који им помажу да закораче у интелектуални свет и да избегну губљење времена и енергије на безначајне детаље. Ученици спознају свет у процесу читавог свог живота и практичне делатности. Спознаја је сложен процес, који се реализује као кретање од незнања ка знању, од нетачних и непотпуних знања ка тачнијим и потпунијим. Потребан је извештајан степен духовне снаге, психолошке зрелости и емотивне стабилности како би ученици били љубазни према властитом бићу. Укореењеност у свом телу, у својој истини и личној одговорности је предворје праве слободе.

Најбитнија је унутрашња моћ – моћ над властитим виђењем света, моћ над тиме како се понашати у одређеним ситуацијама, моћ да учинимо оно што је неопходно за лични развој, моћ да делујемо, стварамо радост и задовољство, моћ да волимо себе и друге. Недостатак те моћи непрекидно држи у страху. Ученици који не поседују такву моћ, губе мир, врло су рањиви, склони страховима и манипулативном понашању. Све што проживљавамо, све оно што нас јако плаши, због чега немамо храбрости или снаге да устанемо, боримо се или окренемо нови лист представља најважније лекције у животу. Те лекције обезбеђују да постанемо снажнији, истрајнији и бољи. Чаробне речи које код сваког ученика могу да пробуде жељу за истраживањем, знањем, развојем и растом су: *Праве ствари виде се само срцем, дивно је очима невидљиво* (Sent- Egziperi, 2019, стр. 124). Јер сваки ученик је Мали Принц, који у лавиринту живота покушава да пронађе своју планету.

Литература

1. Assagioli, R. (1991). *Transpersonal Development*. London: HarperCollins.
2. Assagioli, R. (1994). *The Act of Will*. London: HarperCollins.
3. Ferrucci, P. (1990). *What We May Be*. London: HarperCollins.
4. Hauzer, U., Hiter, G. (2015). *Sva su deca nadarena*. Beograd: Laguna.
5. Hese, H. (2004). *Srećan je ko ume da voli*. Beograd: Narodna knjiga.
6. Majer-Hauzer, H. (2012). *Samostalna deca su srećnija*. Beograd: Laguna.
7. Montesori, M. (2006). *Upijajući um*. Beograd: Beoknjiga.
8. Montesori, M. (2016). *Otkriće deteta*. Beograd: Propolis Books.
9. Polk Lilard, P. (2015). *Montesori danas: sveobuhvatni pristup obrazovanju od rođenja do zrelosti*. Beograd: Propolis Books.
10. Sent-Egziperi, A. (2019). *Mali princ*. Pirot: Pi - press.

Ruža Jeličić
Technical school “Ivan Saric”, Subotica

EVERY STUDENT IS A LITTLE PRINCE LOOKING FOR HIS PLANET

Summary: Many students, in accordance with the imposed culture and under the influence of the environment, have renounced their true nature. In such a reduced capacity, they began to live from limitations, shortcomings and incompleteness. An authentic student is faithful to his nature. Although he is active in his environment, he does not care too much about everything that happens around him. He is not enslaved by the rules and imperatives that are imposed on him. He doesn't care too much about the opinions of others. Nobility, kindness and love are his postulates of action. He performs each task with dedication and seriousness, and at the same time he plays.

Keywords: student, teacher, teaching, little prince.

Раг је ѿримљен 21. 03. 2021. ѿодине, а рецензиран 04. 05. 2021. ѿодине.